

ТОМАС БЕРНХАРД

ДО ГРАНИЦАТА НА ВИРЕЕНЕ

Превод от немски: Венцеслав Константинов, —

chitanka.info

На единадесети късно вечерта едно момиче и един млад мъж, както се оказа, от Мюрцушлаг, наеха стая тук, в странноприемницата. Малко след като пристигнаха, двамата слязоха в трапезарията да вечерят. Поръчката си дадоха бързо, без никакво смущение, при това всеки се държеше напълно самостоятелно; забелязах, че са измръзнали и сега се греят край печката. Изненадани били, рекоха, от безлюдността тук и се поинтересуваха на каква надморска височина е Мюлбах. Дъщерята на съдържателя ги осведоми, че се намираме на повече от хиляда метра, което не е вярно, но аз не казах „деветстотин и осемдесет“, не казах нищо, понеже не исках да ми се пречи да ги наблюдавам. Когато влязоха в трапезарията, най-напред те не ме забелязаха, но после, доколкото схванах, моето присъствие ги уплаши, те ми кимнаха, ала повече не погледнаха към мене.

Тъкмо бях захванал писмо до годеницата си; пишех ѝ, че е разумно да потърпи още малко при родителите си, додето аз самият свикна в Мюлбах; и да дойде, когато намеря две стаи за нас извън странноприемницата, за нас двамата, „по възможност в Тенек“. В последното си писмо, освен че се оплакваше от родителите си, които не я разбирали, тя ми бе писала, че се бои от Мюлбах, и сега в отговор я уверих, че страхът ѝ е неоснователен. Нейното състояние било станало така болезнено, че вече се страхувала от ВСИЧКО. После, когато се роди детето, пишех ѝ, отново ще осъзнае, че всичко е НАРЕД. Ще бъде грешка да се оженим преди края на годината, пишех ѝ: „Идущата пролет ще е най-добре. А мигът, в който детето се появи на бял свят, ще е във всеки случай тягостен за околните.“ Не, помислих си, не можеш да пишеш така, всичко, което досега си изрекъл в писмото, не можеш да го пишеш, не бива да го пишеш... И започнах отначало, и то с изречение, в което разказвах за приятни неща, отвличащи мисълта от нашето нещастие — за повишението на заплатата, обещано ми от август. Постът в Мюлбах е отдалечен, написах, но си помислих, че за мене и за нас двамата Мюлбах е наказание, смъртна присъда, и добавих: „Тук в полицията всички ги преместват по усмотрение на областния инспектор. Отначало смятах, че преместването ми в Мюлбах за мене и преди всичко за нас двамата е катастрофа, но сега вече не мисля тъй. Постът си има своите преимущества. Инспекторът и аз сме напълно самостоятелни.“ Написах това и си рекох: да, смъртна присъда, какво ли трябва да

направя, та един ден да се измъкна от Мюлбах и да сляза в долината, при хората, сред цивилизацията. „Наистина в Мюлбах има три странноприемници“ — написах, но прецених, че е неразумно да го споменавам и задрасках изречението, помъчих се да го направя нечетливо; накрая реших да напиша цялото писмо за трети път. (Напоследък пиша всички писма по три, четири, пет пъти, винаги се мъча да преодолея раздразнението, което, докато пиша, се проявява и в почерка, и в мислите ми.) Тъкмо пишех, че полицията е все пак нещо добро за нас двамата, за повишението на заплатата ми, за едно стрелково учение, което трябваше да се проведе късно есента във Велс, когато двамата, за учудуване първо момичето, а след него младият мъж, влязоха в трапезарията. Тъкмо разказвах за жената на инспектора, родом от словенския град Целе, която е охтичава и няма да я кара дълго. Продължавах да пиша, но чувствах, че не ще мога да изпратя и това писмо; двамата млади още от първия миг привлякоха вниманието ми — изведнъж установих, че изобщо не успявам да се съсредоточа върху писмото до моята годеница, но продължавах да драшъ глупости, та под прикристието, че пиша, да наблюдавам по-добре двамата непознати. Приятно ми беше да виждам нови лица, защото през това годишно време, както сега вече зная, в Мюлбах никога не идват външни хора; толкова по-странна бе появата на двамата, за които реших, че той ще да е занаятчия, а тя студентка, и двамата от Каринтия. Сетне обаче забелязах, че разговарят на щирийско наречие. Сетих се, че веднъж бях ходил на гости у моя щирийски братовчед, който живее в Капfenберг, и така разбрах, че двамата са от Щирия, там говорят по тоя начин. Не ми беше ясно какъв занаят упражнява младият мъж; отначало си помислих, че е зидар — поради някои негови забележки и думи като „тухлен ред“, „шамот“ и т.н., после си рекох, че е електротехник, а пък той в действителност се оказа земеделец. Лека-полека по онова, което двамата приказваха, си представих хубаво стопанство, още управляемо от шейсет и пет годишния баща на младия мъж. (На планински склон — помислих си.) А също, че синът смята за безумни възгледите на бащата, а бащата — възгледите на сина; че бащата е против сина, а синът против бащата. Неотстъпчивост — рекох си. Представих си един малък град, където синът отива веднъж седмично за забавление, и как се среща там с момичето, на което сега разяснява край печката намеренията си по

отношение на бащиния имот. Той щял да принуди бащата да се откаже, да отстъпи. Изведнъж двамата се разсмяха, а после задълго се умълчаха.

Гостиличарката им донесе обилно ядене и пие. Докато се хранеха, много неща в техните отношения ми напомняха за нашите собствени. Също като младия мъж на масата и аз постоянно говоря, докато тя мълчи. Във всяка дума на младия мъж звучеше заплаха. Заплаха, всичко е заплаха. Чувам, че тя е двайсет и една годишна. (Дали той е по-възрастен? Или по-млад?) Прекъснала следването си. (Право!) От време на време осъзнавала безизходното си положение и тогава се впускала да чете научна литература. (Юридическа?) Той „ставал все по-лош“, постепенно откривала у него — така я нарече тя — „приложна бруталност“. Все повече заприличвал на баща си и това я плашило. Става дума за юмручни удари в лицата на братя и братовчеди, за тежки телесни повреди, за злоупотреба с доверие, за безчовечност от негова страна. След това тя казва: „Хубаво беше на върха Вартберг“. Харесвал ѝ костюмът му, новата му риза. Пътят за училището на двамата минавал през тъмна, висока гора, в която се страхували, спомниха си за някакъв избягал от Гълерсдорф затворник, който, в арестантски дрехи, се бил препънал в един ствол сред гъстата гора, наранил си лошо главата и там си умрял; а те го намерили, разръфан от лисици. Приказваха за някакво ПРЕЖДЕВРЕМЕННО РАЖДАНЕ и за паричен превод... Изведнъж разбрах, че двамата са напуснали Щиря от четири дни, първо ходили в Линц, после в Щайр, след това във Велс. Но с какъв багаж са дошли? — помислих си. Изглежда, багажът им беше много, защото гостиличарката мъкнеше нещо тежко, още я чувам, долавя се, когато някой се качва на първия етаж в стаите на гостите. Гостиличарката се качва на два пъти. Междувременно, казах си, в стаята ще да е топло. Коя ли е тяхната стая? През зимата в селските странноприемници е трудно с отоплението, печки с дърва. През зимата на село почти всичко се свежда до отоплението на къщата. Видях, че младият мъж е обут с груби високи обуща, а момичето носи градски, тънки половинки. Изобщо — рекох си — момичето е облечено съвсем неподходящо за тези места и за това годишно време. Възможно е двамата съвсем да са нямали намерение да остават на село. И защо в Мюлбах? Кой ходи в Мюлбах, ако не е принуден? По-нататък хем слухтях какво си говорят

двамата, след като свършиха да вечерят и сега пиеха бира, хем прочетох какво съм написал през всичкото това време и си казах, че писмoto не става за нищо, че е безогледно, подло, неразумно, невярно. Не бива да се пише така — помислих си, — не така! И си рекох, че като се наспя, на другия ден ще напиша ново писмо. Такова уединение както тук, в Мюлбах, разбива нервите. Да не съм болен? Да не съм се побъркал? Не, нито съм болен, нито съм побъркан. Усещах се уморен, но същевременно заради двамата млади не можех да напусна трапезарията и да се кача на първия етаж, в моята стая. Виках си, вече е единайсет часът, върви да спиш, но не тръгвах. Поръчах си още една бира и останах на масата, като дращех върху листа разни шарки и човечета, все същите човечета и шарки, каквито от скуча или от тайно любопитство още от дете винаги съм драскал върху някой изписан лист. Да можех изведнъж да си изясня какви са тези млади, тези влюбени — мислех си.

Докато слухтях към двамата непознати, се разговорих с гостилничарката; долавях всичко и ненадейно ми хрумна, че двамата са ЗАКОНОНАРУШИТЕЛИ. Знаех само, че не е нормално, като тях двамата, да пристигнеш с пощенския автобус късно вечерта в Мюлбах и да наемеш стая; и наистина, сетих се, че гостилничарката им позволи да нощуват в една стая, като мъж и жена, а пък аз го приемам като нещо естествено и стоя бездеен, наблюдавам ги, любопитен съм, симпатизирам им, а не ми идва наум, че несъмнено трябва да се намеся. Да се намеся? Изведнъж започвам да си мисля за престъпления във връзка с тях двамата; когато младият мъж на висок глас, със заповеден тон поисква да плати и гостилничарката отива при тях и им прави сметката, а младият мъж отваря портфейла си, виждам, че е натъпкан с пари. Синовете на селските стопани, колкото и да им стягат юздите родителите, казвам си, все пак сегиз-тогиз изтеглят по една тънка сумичка от оставената им на разположение сметка и бързо-бързо я прахосват с някое момиче. Гостилничарката пита кога искат да ги събуди заранта, а младият мъж казва: „В осем“, сетне поглежда към мене и оставя на масата почерпка за дъщерята на съдържателя. Единайсет и половина е, когато двамата напускат трапезарията. Гостилничарката отнася чашите, измива ги, а после сяда за малко при мене. Двамата не ѝ ли се струват подозрителни? — питам я. Подозрителни? Ами да! — дава ми тя да разбера. И отново се опитва

да се присламчи към мене по най-просташки начин, ама аз я бутвам с продълговатото фенерче в гърдите, ставам и си отивам в стаята.

Горе всичко е спокойно, не се чува нищо. Зная в коя стая са двамата, но не долавям нищо. Докато си изувам ботушите, счува ми се никакъв шум, да, шум. Наистина дълго слухтя, но не долавям нищо.

На заранта в шест си мисля, че съм спал само четири часа, ама съм по-бодър от друг път, когато спя повечко, и долу в трапезарията веднага питам гостилничарката, която търка пода, какво става с двамата, защото не ми дадоха мира цялата нощ. Той, младият мъж, казва гостилничарката, станал още в четири часа и излязъл, къде, не знаела, а пък момичето си било още в стаята. Двамата нямали никакъв багаж, рече сега гостилничарката. Никакъв багаж? Какво тогава толкова тежко е качвала тя, гостилничарката, миналата вечер в стаята на двамата? Дърва. Да, дърва! Сега, след като младият мъж излязъл още в четири заранта („Събудих се и го наблюдавах — казва гостилничарката, — измъкна се на студа без палто...“), тя се бояла от двамата. Дали е поискала паспортите им, легитимациите, попитах аз. Не, не взела нито паспорт, нито легитимация. Това е наказуемо, казах, ама го рекох с такъв тон, от който не следва нищо. Закусвах, но през цялото време си мислех за двамата непознати, а също и гостилничарката мислеше за тях, както можах да установя. И целия предобед, който престоях на пост заедно с инспектора — нито веднъж не се наложи да напусна участъка, — двамата непознати не ми излизаха от ума. Защо не разказах на инспектора за двамата, не зная. Наистина бях убеден, че няма да трае дълго (часове?), и ще трябва да се намеся. Да се намеся? Но как и НА КАКВО ОСНОВАНИЕ да се намеся? Трябваше ли да докладвам на инспектора за случая, или да не му казвам нищо? Любовна двойка в Мюлбах! Досмеша ме. Сетне замълчах и се захванах с работата си. Трябваше да се изготвят нови списъци на населението. Инспекторът пък прави постъпки да премести жена си от санаториума за гръденболни край Грабенхоф в този край Гринен. Това искало, рече той, много тичане, много пари. Но в Грабенхоф състоянието й се влошавало; в Гринен имало по-добър лекар. Щял да вземе един ден отпуск, да иде в Грабенхоф и да заведе жена си в Гринен. Двадесетте години, които той и жена му прекарали в Мюлбах, били достатъчни да я разболеят до смърт, нея, чийто корен е от град Халайн. Нормален човек няма да более от туберкулоза при

тоя хубав въздух тук горе — рече инспекторът. Аз самият никога не съм виждал инспекторшата, защото откак съм в Мюлбах, тя вече не се е връщала вкъщи. От пет години лежи в санаториума край Грабенхоф. Инспекторът ме разпита за годеницата ми. Той я познава, а когато последния път тя беше в Мюлбах, дори танцува с нея, този стар дебелак, мисля си аз, като го гледам. Лудост е да се ожениш прекалено рано — рече той, — както е лудост и да се ожениш прекалено късно. Към обяд ми разреши (Пиши! — заповяда той.) да довърша писмото до своята годеница. Изведнъж в главата ми бе просветнало какво трябва да й напиша. Стана хубаво писмо, рекох си, като приключих, в него няма и помен от лъжа. Бързо ще го пусна, казах, и прескоочих отсреща до пощенския автобус, който вече бе със загрят мотор и щом дадох писмото си на шофьора, веднага потегли. Този ден, ако не броим шофьора, без нито един-единичък човек.

Тъкмо гледах, че по термометъра до входа на странноприемницата е двадесет и един градуса под нулата, когато гостиличарката, застанала в открития коридор, ми махна с ръка да вляза. Цял час вече хлопала в стаята, където лежи момичето, рече тя, но не получила никакъв отговор, „нищо“. Веднага се качих на първия етаж, отидох до стаята и почуках. Нищо. Почуках още веднъж и казах на момичето да отвори. Отворете! Отворете! — викнах няколко пъти. Нищо. Понеже няма втори ключ, налага се да влезем насила — казах аз. Гостиличарката безмълвно даде съгласието си да разбия вратата. Трябваше само веднъж здраво да я натисна с рамо, и вратата се отвори. Момичето лежеше напреки върху двойното легло, в безсъзнание. Пратих гостиличарката за инспектора. Установих у момичето тежко лекарствено отравяне и го покрих със зимното палто, което откачих от дръжката на прозореца; това очевидно беше зимното палто на младия мъж. Но къде е той? Всеки негласно се питаше къде е младият мъж. Реших, че момичето е извършило опита за самоубийство наистина СЛЕД изчезването на младия мъж. (Неин годеник?) По пода се търкаляха пръснати таблетки. Инспекторът беше безпомощен. Сега трябвало да се чака, докато дойде лекарят, и всички за сетен път се убедихме колко е трудно да се повика лекар тук горе, в Мюлбах. Може да трае цял час, докато пристигне лекарят, рече инспекторът. Дори два. В Мюлбах само да не ти потрябва лекар, заключи той. Имена, данни, помислих си, трябват данни, и претърсих чантичката на момичето, но

без резултат. В палтото, рекох си, и в палтото, с което бях покрил момичето, затърсих за портфейл. Наистина портфейлът на младия мъж беше там. Също и паспортът му. АЛОИС ВЬОЛЗЕР, РОД. 27.I.1939 В РЕТЕНЕГ, РЕТЕНЕГ ПРИ МЮРЦУШЛАГ — прочетох. Но къде е мъжът? Нейният годеник? Изтичах долу в трапезарията и по телефона уведомих всички постове за произшествието, което ми се видя достатъчно, за да се издаде заповед за задържането на Въолзер. С лекаря работата е много спешна, рекох си, а когато след половин час той се появи, беше вече много късно: момичето лежеше мъртво.

Сега това оправдява всичко, помислих си, момичето ще остане в Мюлбах. Гостиличарката настояваше трупът да се изнесе от странноприемницата, да се премести оттатък в моргата. Там, непрестанно разглеждано от любопитните мюлбахчани, момичето лежа два дни, додето успяхме да издирим родителите му; на третия ден те най-сетне пристигнаха в Мюлбах — СЕМЕЙСТВО ВЬОЛЗЕР, родителите на Алоис Въолзер, които бяха родители и на момичето. Младият мъж и момичето, както се оказа за ужас на всички, бяха брат и сестра. Момичето веднага бе закарано в Мюрцушлаг, родителите го съпроводиха в погребалната кола. Братът, тоест синът, остана неиздирен.

Вчера, двадесет и осми, двама дървари неочаквано го откриха над Мюлбах в края на залесената зона, до границата на виреене — замръзнал, скрит под две убити от него диви кози.

1967

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.